

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน ประจำปี 2567

กระบวนการบริหารความเสี่ยงการทุจริต ของ สสส.

ความเสี่ยงการทุจริต หมายถึง ความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริต การขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนร่วม หรือการรับสินบน

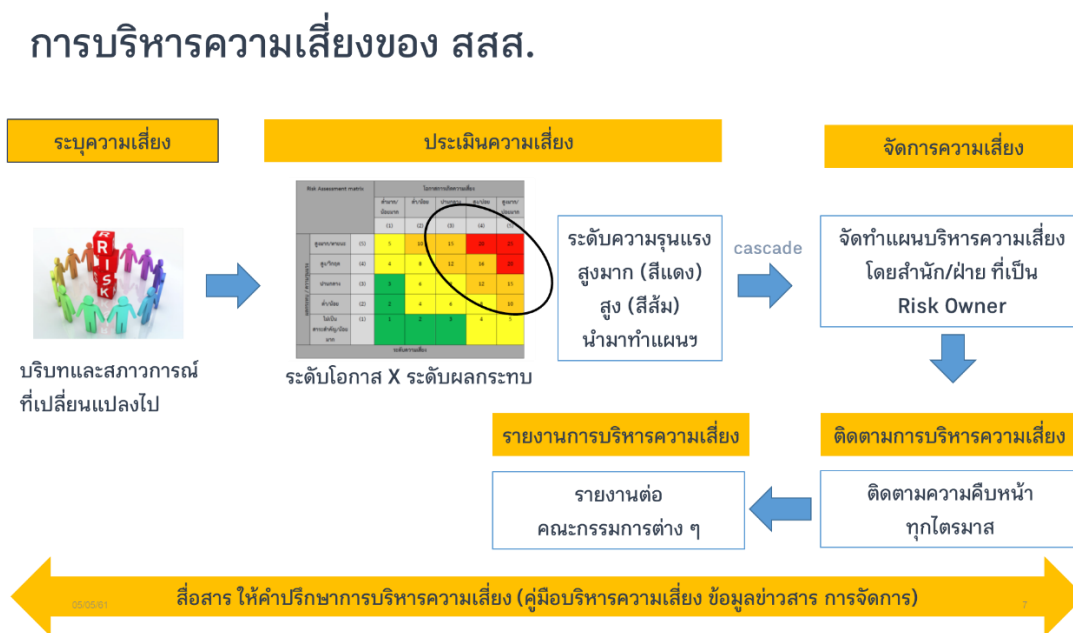
ประเภทความเสี่ยงการทุจริต แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1. ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต
2. ความเสี่ยงการทุจริตในด้านความโปร่งใสของการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่
3. ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้จ่ายงบประมาณและการบริหารจัดการทรัพยากรภาครัฐ

วัตถุประสงค์หลักของการประเมินความเสี่ยงการทุจริต

เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐ มีมาตรการ ระบบ หรือ แนวทางในการบริหารจัดการความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริต ซึ่งเป็นมาตรการป้องกันการทุจริตเชิงรุกที่มีประสิทธิภาพต่อไป

กระบวนการบริหารความเสี่ยง ของ สสส.

ขั้นตอนการระบุความเสี่ยง โดยวิเคราะห์จากสถานการณ์/เหตุการณ์ที่อาจก่อให้เกิดความเสี่ยง ทั้งจากภายนอกองค์กรและภายในองค์กร ในอดีต ปัจจุบัน และแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

การประเมินระดับความเสี่ยง แบ่งระดับของความเสี่ยงออกเป็น 4 ระดับ และมี ค่าความเสี่ยงรวมสูงสุด เท่ากับ 25 คะแนน (Level of Risk) โดยการนำผลที่ได้จากการประเมินความเป็นไปได้ และผลกระทบมา จัดทำแผนภาพแสดงระดับของความเสี่ยง (Risk Profile)

$$\text{ระดับความเสี่ยงรวม} = \text{ระดับโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง (L)} \times \text{ระดับผลกระทบที่เกิดขึ้น (I)}$$

ความเสี่ยงระดับ

ระดับ ความเสี่ยง	ระดับคะแนน	สัญลักษณ์ (แถบสี)	ความหมาย
ต่ำ	1-3		ระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ โดยไม่ต้องควบคุมความเสี่ยง ไม่ต้องมีการจัดการเพิ่มเติม
ปานกลาง	4-9		ระดับความเสี่ยงที่พอยอมรับได้ แต่ต้องมีการควบคุมเพื่อป้องกันไม่ให้ความเสี่ยงเคลื่อนย้ายไปยังระดับที่ยอมรับไม่ได้
สูง	10-16		ระดับที่ไม่สามารถยอมรับได้ โดยต้องจัดการความเสี่ยงเพื่อให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ต่อไป
สูงมาก	17-25		ระดับที่ไม่สามารถยอมรับได้ จำเป็นต้องเร่งจัดการความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ทันที
หมายเหตุ : 1. ในกรณีที่ระดับความเสี่ยงที่มีคะแนน = 5 ซึ่งคะแนนโอกาสการเกิด = 1 และ มีคะแนนผลกระทบ = 5 เป็นความเสี่ยงตาม Black Swan theory ของ Nassim Nicholas Taleb ที่อธิบายถึง เหตุการณ์ที่ไม่ค่อยขึ้น แต่มีผลกระทบสูงมาก อยู่นอกเหนือความคาดหมาย และยากต่อการพยากรณ์ หรือเรียกว่า Silent Risk ควรได้รับการพิจารณาในการจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงเป็นรายกรณีไป			

การกำหนดกระบวนการประเมินความเสี่ยงของการดำเนินงาน

ในปีงบประมาณ 2567 สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ได้กำหนด การประเมินความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบนของการดำเนินงานหรือการปฏิบัติหน้าที่ ตามภารกิจของหน่วยงาน อย่างน้อยประกอบด้วยประเด็นดังต่อไปนี้

- (1) การใช้อำนาจตามกฎหมาย/การให้บริการตามภารกิจ
- (2) การจัดซื้อจัดจ้าง
- (3) การบริหารงานบุคคล

เกณฑ์การประเมินระดับความเสี่ยง

		โอกาส				
		ต่ำมาก (1)	ต่ำ (2)	ปานกลาง (3)	สูง (4)	สูงมาก (5)
ผลกระทบ	สูงมาก (5)	สูง	สูง	สูงมาก	สูงมาก	สูงมาก
	สูง (4)	ปานกลาง	สูง	สูง	สูงมาก	สูงมาก
	ปานกลาง (3)	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	สูง	สูงมาก
	ต่ำ (2)	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	สูงมาก
	ต่ำมาก (1)	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	สูง

ระดับของการเกิดโอกาส (Likelihood)

	1	2	3	4	5
โอกาส (Likelihood) ความน่าจะเป็นที่จะเกิดเหตุการณ์ที่นำมาพิจารณาเกิดขึ้น มากน้อยเพียงใด	แทบไม่มีโอกาสเกิด	มีโอกาสดังขึ้นน้อย	มีโอกาสดังขึ้นปานกลาง	มีโอกาสดังขึ้นมาก	มีโอกาสดังขึ้นแทบจะแน่นอน

ข้อพิจารณา

1. เจ้าหน้าที่มีความรู้ความเข้าใจ (การดำเนินงานที่ผ่านมาแทบไม่เกิดความผิดพลาด)
2. มีคู่มือ/แนวปฏิบัติที่ชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร
3. มีระบบสารสนเทศรองรับ และมีการจัดการระบบที่มีประสิทธิภาพ (เช่น ระบบ Time-stamp ระบบการเข้าถึง และแก้ไขข้อมูล)
4. มีการเก็บข้อมูลและตรวจสอบย้อนหลังได้โดยสะดวก
5. ในช่วง 3 ปี ที่ผ่านมาเคยประสบปัญหาหรือมีประเด็นตรวจพบ

ระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact)

	1	2	3	4	5
ผลกระทบ	ไม่มีผลกระทบต่อชื่อเสียงและการดำเนินงานขององค์กร	ปรากฏข่าวลือที่อาจพาดพิงบุคลากรในหน่วยงาน แต่ไม่มีคนร้องเรียน แจ้งเบาะแส และไม่มีผลกระทบต่อการดำเนินงานของสำนักงาน	มีการร้องเรียนแจ้งเบาะแสนำมาซึ่งการตั้งกระบวนการสอบสวนข้อเท็จจริงภายใน	เกิดการฟ้องร้องมีการดำเนินคดีตามกฎหมาย และมีการตรวจสอบจากหน่วยงานกำกับดูแลภายนอก (เช่น สำนักงาน ป.ป.ช.)	เกิดตามเกณฑ์ 4 และปรากฏข่าวที่พาดพิงบุคลากรในหน่วยงาน สื่อมวลชน สื่อสังคมออนไลน์ลงข่าวอย่างต่อเนื่อง และสังคมให้ความสนใจ

การวิเคราะห์ประเด็นความเสี่ยงและประเมินระดับความเสี่ยง

❖ การใช้อำนาจตามกฎหมาย/การให้บริการตามภารกิจ (กระบวนการสนับสนุนทุน)

ขั้นตอนการดำเนินงาน	เหตุการณ์ความเสี่ยง	Likelihood	Impact	Risk Score (L X I)
1. การพิจารณาคัดกรองข้อเสนอโครงการ	1.1 เจ้าหน้าที่ของ สสส. เรียกรับสินบนจากผู้ยื่นข้อเสนอโครงการ เพื่อแลกกับการให้ข้อเสนอโครงการของผู้ยื่นผ่านการคัดกรอง	1	4	4 ปานกลาง
2. การพิจารณาอนุมัติโครงการ	2.1 เจ้าหน้าที่ของ สสส. หรือผู้มีอำนาจอนุมัติโครงการ เรียกรับสินบนจากผู้ยื่นข้อเสนอโครงการ เพื่อแลกกับการอนุมัติสนับสนุนทุนให้แก่โครงการนั้น	1	4	4 ปานกลาง
3. การเบิกจ่ายเงินงวดโครงการ	3.1 ผู้ตรวจสอบ/CPA ที่ตรวจสอบการใช้จ่ายเงินหรือตรวจสอบ IA เรียกรับสินบนจากผู้รับทุน เพื่อแลกกับการรับรองรายงานอันเป็นเท็จเพื่อให้ผู้รับทุนมีสิทธิเบิกเงินงวด	1	4	4 ปานกลาง
	3.2 เจ้าหน้าที่ของ สสส. หรือผู้มีอำนาจอนุมัติการเบิกจ่ายเงินโครงการ เรียกรับสินบนจากผู้รับทุนเพื่อแลกกับการอนุมัติเบิกจ่ายเงินงวดให้แก่ผู้รับทุน	1	4	4 ปานกลาง
4. การแก้ไขเปลี่ยนแปลงสัญญาโครงการ	4.1 เจ้าหน้าที่ของ สสส. หรือผู้มีอำนาจอนุมัติแก้ไขเปลี่ยนแปลงสัญญา เรียกรับสินบนจากผู้รับทุนเพื่อแลกกับการอนุมัติแก้ไขเปลี่ยนแปลงสัญญาเพื่อเอื้อประโยชน์ให้ผู้รับทุน	1	4	4 ปานกลาง

การจัดทำมาตรการในการบริหารความเสี่ยงสำหรับความเสี่ยง

(กระบวนการสนับสนุน)

มาตรการในการบริหารจัดการความเสี่ยง	ระยะเวลาดำเนินการ
1. จัดทำคู่มือ/แนวปฏิบัติการสนับสนุนที่กำหนดกรอบระยะเวลาการทำงานที่ชัดเจน	เม.ย. – ก.ย. 67
2. มีกลไกการตรวจสอบความปลอดภัยของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างต่อเนื่อง	เม.ย. – ก.ย. 67
3. จัดทำนโยบายหรือมาตรการในการป้องกันการติดสินบนในองค์กร เพื่อสื่อสารไปยังเจ้าหน้าที่ สสส. รวมถึงภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง	เม.ย. – ก.ย. 67
4. พัฒนาแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการรับเรื่องร้องเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นการแจ้งร้องเรียน เพื่อสนับสนุนให้เกิดการรายงานการกระทำผิดหรือเบาะแสที่อาจจะนำมาสู่ความผิด	เม.ย. – ก.ย. 67
5. การจัดฝึกอบรมเพื่อสร้างความตระหนักและให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ สสส. เกี่ยวกับเรื่องการป้องกันการทุจริตและการรับสินบน	เม.ย. – ก.ย. 67
6. จัดทำระเบียบความรับผิดชอบทางละเมิดสำหรับเจ้าหน้าที่	

❖ การบริหารงานบุคคล

ขั้นตอนการดำเนินงาน	เหตุการณ์ความเสี่ยง	Likelihood	Impact	Risk Score (L X I)
1. การสรรหา คัดเลือกและ ว่าจ้าง	1.1 หน่วยงานต้นสังกัดกำหนดคุณสมบัติเฉพาะที่เอื้อต่อบุคคลผู้ให้สินบน	2	2	4 ต่ำ
	1.2 เจ้าหน้าที่ผู้รับสินบนกำหนดกรรมการสรรหา และกรรมการคัดเลือก	1	1	1 ต่ำ
	1.3 เจ้าหน้าที่ผู้รับสินบนให้ข้อมูลแบบทดสอบข้อเขียน และแนวทางการตอบสัมภาษณ์แก่ผู้สมัครผู้ให้สินบนก่อนกำหนดการสอบจริง	2	3	6 ปานกลาง
	1.4 เจ้าหน้าที่ผู้รับสินบนแก้ไขคะแนนสอบของผู้สมัครผู้ให้สินบน	1	1	1 ต่ำ
2. การประเมินผล การปฏิบัติงาน ประจำปี	2.1 หัวหน้างานผู้รับสินบนกระจายงานอย่างไม่เป็นธรรมเพื่อเอื้อประโยชน์กับพนักงานผู้ให้สินบน	2	2	4 ต่ำ
	2.2 หัวหน้างานผู้รับสินบนประเมินพนักงานผู้ให้สินบนโดยไม่ตรงกับผลการปฏิบัติงานจริง	1	1	1 ต่ำ
3. การเบิกจ่าย สวัสดิการ/สิทธิ ประโยชน์	3.1 เจ้าหน้าที่ผู้อนุมัติที่รับสินบนอนุมัติการเบิกจ่ายค่ารักษาพยาบาลที่เอกสารไม่ถูกต้องตามระเบียบให้แก่พนักงานผู้ให้สินบน	1	3	3 ต่ำ
	3.2 เจ้าหน้าที่ผู้อนุมัติที่รับสินบนอนุมัติการเบิกจ่ายค่าส่งเสริมสุขภาพที่เอกสารไม่ถูกต้องตามระเบียบให้แก่พนักงานผู้ให้สินบน	1	3	3 ต่ำ
4. การฝึกอบรม	4.1 เจ้าหน้าที่ฝ่ายบุคคลรับสินบนจากวิทยากร/บริษัทฝึกอบรมเพื่อให้ได้รับการจัดซื้อจัดจ้างในมูลค่าสูงเพื่อแบ่งผลประโยชน์	1	1	1 ต่ำ
	4.2 เจ้าหน้าที่ฝ่ายบุคคลรับสินบนจากวิทยากร/บริษัทฝึกอบรมเพื่อให้เจาะจงเลือกเฉพาะวิทยากร/บริษัทฝึกอบรมบางรายที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน	2	2	4 ต่ำ

ขั้นตอนการดำเนินงาน	เหตุการณ์ความเสี่ยง	Likelihood	Impact	Risk Score (L X I)
	4.3 พนักงานให้สินบนแก่หัวหน้างานเพื่อได้รับการอนุมัติฝึกอบรมภายนอกที่มีค่าใช้จ่ายสูง	1	2	2 ต่ำ
	4.4 พนักงานผู้รับสินบนขออนุมัติค่าใช้จ่ายในการอบรมภายนอกกับวิทยากร/บริษัทฝึกอบรมที่ให้สินบน โดยไม่ได้มีการไปอบรมจริง	1	1	1 ต่ำ

**การจัดทำมาตรการในการบริหารความเสี่ยงสำหรับความเสี่ยง
(กระบวนการบริหารทรัพยากรบุคคล)**

มาตรการในการบริหารจัดการความเสี่ยง	ระยะเวลาดำเนินการ
1. จัดทำนโยบายหรือมาตรการในการป้องกันการติดสินบนในองค์กร เพื่อสื่อสารไปทั้งเจ้าหน้าที่ สสส. รวมถึงภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง	เม.ย. – ก.ย. 67
2.. พัฒนาแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการรับเรื่องร้องเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นการแจ้งร้องเรียน เพื่อสนับสนุนให้เกิดการรายงานการกระทำผิดหรือเบาะแสที่อาจจะนำมาสู่ความผิด	เม.ย. – ก.ย. 67
3. การจัดฝึกอบรมเพื่อสร้างความตระหนักและให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ สสส. เกี่ยวกับเรื่องการป้องกันการทุจริตและการรับสินบน	เม.ย. – ก.ย. 67
4. จัดทำระเบียบความรับผิดชอบทางละเมิดสำหรับเจ้าหน้าที่	เม.ย. – ก.ย. 67

❖ งานจัดซื้อจัดจ้าง

ขั้นตอนการดำเนินงาน	เหตุการณ์ความเสี่ยง	Likelihood	Impact	Risk Score (L X I)
1. การจัดทำกรอบการปฏิบัติงาน (TOR)	1.1 ผู้รับจ้างรายใดรายหนึ่งได้รับประโยชน์จากการจัดทำขอบเขตงาน ราคากลาง หรือหลักเกณฑ์การพิจารณาคัดเลือก โดยผู้จัดทำหรือคณะกรรมการร่างขอบเขตงาน	2	4	8 สูง
	1.3 เจ้าของโครงการมีการรับสินบนหรือของขวัญ (Gift) จากผู้รับจ้าง	1	4	4 ปานกลาง
2. การกำหนดและประกาศราคากลาง - การรับฟังความเห็น/เอกสารประกวดราคา-การประกาศเชิญชวน	2.1 เกิดการละเมิดกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างเพื่อเอื้อประโยชน์ให้กับผู้เสนองานรายใดรายหนึ่ง	1	4	4 ปานกลาง
	คณะกรรมการตรวจรับพัสดุ มีการรับเงินหรือผลประโยชน์จากผู้รับจ้างและจงใจไม่ปฏิบัติตามระเบียบที่ถูกต้อง	2	4	8 สูง
3. การคัดเลือก - การตรวจสอบ COI - การประกาศผู้ชนะประมูล	3.3 ผู้เสนอราคาที่มีผลประโยชน์ทับซ้อนร่วมกันทำให้เกิดกรณีการสมยอมการเสนอราคา (ฮั้ว)	3	2	6 ปานกลาง
4. การดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง	4.1 เกิดการเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญของสัญญา เพื่อเอื้อประโยชน์ให้ผู้รับจ้าง	1	3	3 ต่ำ
	4.2 ผู้มีอำนาจลงนามในสัญญาฉ้อฉลเวลาลงนามเพื่อเรียกรับสินบน	1	3	3 ต่ำ
5. การตรวจรับ	5.1 คณะกรรมการตรวจรับงานมีการฉ้อฉลเวลาตรวจรับ หรือตรวจรับงานที่ไม่ตรงตามสัญญาเพื่อเรียกรับสินบนจากผู้รับจ้าง	2	2	4 ต่ำ
	5.2 เกิดการแก้ไขหรือขยายระยะเวลาทำการตามสัญญาโดยไม่มีเหตุอันสมควร เพื่อเอื้อประโยชน์ให้กับผู้รับจ้าง	1	3	3 ต่ำ

**การจัดทำมาตรการในการบริหารความเสี่ยงสำหรับความเสี่ยง
(กระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง)**

มาตรการในการบริหารจัดการความเสี่ยง	ระยะเวลาดำเนินการ
1. จัดทำนโยบายหรือมาตรการในการป้องกันการติดสินบนในองค์กร เพื่อสื่อสารไปทั้งเจ้าหน้าที่ สสส. รวมถึงภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง	เม.ย. – ก.ย. 67
2.. พัฒนาแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการรับเรื่องร้องเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นการแจ้งร้องเรียน เพื่อสนับสนุนให้เกิดการรายงานการกระทำผิดหรือเบาะแสที่อาจจะนำมาสู่ความผิด	เม.ย. – ก.ย. 67
3. การจัดฝึกอบรมเพื่อสร้างความตระหนักและให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ สสส. เกี่ยวกับเรื่องการป้องกันการทุจริตและการรับสินบน	เม.ย. – ก.ย. 67
4. จัดทำระเบียบความรับผิดชอบทางละเมิดสำหรับเจ้าหน้าที่	เม.ย. – ก.ย. 67